

Het onbekende verhaal

Lydia was vijftien jaar. Ze stond tot haar middel in het water zodat roofdieren haar bloed niet zouden ruiken. Toen een onbeheersbare kramp haar kindje na uren van pijn eindelijk uit haar lichaam stuwde, zag ze dat het een meisje was met een onvolgroeid linkerarmpje met daaraan een krom handje waaraan twee vingertjes misten.

In het open veld verderop huilden de jakhalzen met de kop in de nek. De bladeren van de populieren op de rivieroever ratelden in de nachtbries. Uilen riepen hun holle roep en Lydia staarde naar het armpje en het handje en dacht dat ze het misschien niet goed zag omdat ze zo vreselijk moe was. Ze wankelde naar de oever, klom op het droge, wreef door haar ogen en keek weer. En nog eens.

Ze had het goed gezien.

‘Ach kindje! Stil maar. Stil maar, hoor,’ fluisterde ze, terwijl ze het natte meisje bevend tegen haar borst legde. Zissel noemde ze haar dochttertje, wat zoet betekent, omdat ze was geboren in het helder zoete water van de bronnen die verderop als een godsgeschenk uit de aarde omhoog welden.

Later dacht Lydia dat het misschien haar schuld was dat Zissel niet sprak. Omdat ze haar zo had gesust toen: Stil maar, stil maar.

Want Zissel kon horen, maar niet spreken.

Het bekende verhaal

In het land dat nu Israël wordt genoemd, heerste een koning die bekendstond als een groot denker en de lieveling van zijn god. Zijn naam was Salomo. Zijn paleis stond in de stad Sion en hij liet daar een tempel bouwen, zo indrukwekkend en luisterrijk dat er tot op de dag van vandaag verhalen over verteld worden. Zoals alle koningen in die tijd had koning Salomo veel vrouwen die bij hem in zijn paleis leefden. Toch bezocht hij op zijn reizen net zo goed eenvoudige vrouwen en meisjes. Met hoe het deze vrouwen verging hield hij zich niet bezig, en met de kinderen die ze kregen ook niet. Zo wist hij niet dat het vijftienjarige meisje met de naam Lydia een dochtertje van hem had gekregen met een te kort linkerarmpje en een verfrommeld handje zonder ring- en middelvinger. De grote koning Salomo liet zich alleen zo nu en dan informeren over zonen die na zijn reizen waren geboren, met gesmoorde kreten van pijn, tranen en verwensingen. In het geheim, in schande en in schaamte. Zonen vond hij noodzakelijk om het zaad van zijn zaad weer te planten en zo zijn veelgeroemde wijsheid te verspreiden. Ontmoeten wilde hij zijn bastaardzoons niet. Hij was tevreden met de wetenschap dat zijn vlees en

bloed rondliep, werkte, zweette, vocht en vrijde, en zich voortplantte tot aan de grenzen van zijn rijk.
In zekere zin voelde hij zich daardoor onsterfelijk.

DEEL I

Voordat Zissel werd geboren

Lydia mocht dan nog jong zijn, ze was iemand om rekening mee te houden. Zelfs de koning was haar niet vergeten omdat ze hem als een in het nauw gedreven wolvin in zijn hand had gebeten toen hij haar zogenaamd vereerde met zijn koninklijk bezoek. De beet bloedde flink toen hij uit het huisje van haar ouders kwam, waar aan het eind van het steile zandsteegje zijn hofhouding geuwend stond te wachten onder het stoffige verschoten baldakijn dat ze meedroeg. Grauwend wees hij de draagstoel van de hand, besteeg een van zijn paarden en galoppeerde weg met rechte rug en wapperend haar om te laten zien dat geen enkele vrouw, bijtend of niet, kon afdoen aan zijn mannelijkheid.

13

Niemand veegde de druppels koninklijk bloed van de drempel. Ze drongen door in de poreuze steen, bakten in de zon en werden zwarte smetten die zich door geen vlijt en borstel nog weg lieten poetsen.

Heel het dorp had gezien dat de koning bij Lydia's ouders in huis was geweest, heel het dorp wist wat er was gebeurd met Lydia. De zwart besmette drempel brandmerkte het huis zodat Lydia het uiteindelijk vastberaden verliet met

wat spullen in een doek op haar rug, het keukenmes tussen haar gordel en een stevige stok om wilde dieren mee op afstand te houden.

Niet lang na haar vertrek stierf haar moeder.

14 Van schaamte, zeiden de dorpelingen, maar in feite had ze vlektyfus opgelopen toen haar zus bij haar op bezoek kwam om haar te troosten.

De nacht na de begrafenis ging haar vader op zoek naar zijn oudste broer die zich had aangesloten bij de nomaden in de woestijn. Hij hoopte bij hem weer een thuis te vinden want nu zijn vrouw was gestorven en zijn dochter was weggelopen, voelde hij zich wanhopig verloren.

Toen het huis wekenlang verlaten bleef, werden de waterkruik, het olielampje en het tapijt met het bloempatroon eruit geroofd, en daarna alles wat er verder nog stond. Onkruid, schorpioenen en duizendpoten trokken over de besmette drempel en na verloop van tijd restte van het huis waar Lydia met liefde was gewiegd en gevoed, weinig meer dan een ruïne.

Lydia was acht maanden zwanger toen ze wegliep. Ze had sterke armen, sterke benen, en een sterke geest. Ze volgde de maan van avond naar ochtend en hield zich overdag zoveel mogelijk schuil, bang voor mensen die haar hun wil zouden opleggen.

Een hongerige jakhals die haar aanviel toen ze na een paar nachten lopen bij een waterplas probeerde te drinken, sloeg ze met haar stok zo hard op zijn kop dat hij dood

neerviel, zijn lippen nog opgetrokken over zijn tanden. Ze sleepte het beest weg van de put, stroopte een stuk van zijn vacht af en roosterde wat van zijn vlees boven een vuurtje. De rest van het karkas liet ze liggen voor de gieren.

Ze at dadels, venkelknollen, kruiden, sprinkhanen en zoete cactusvruchten, en bleef de maan volgen. Na nachtenlang lopen kwam ze in de ochtendschemering bij een plaats zo bijzonder, zo frisgroen en zo vredig dat ze op haar knieën in het gras zakte, haar armen spreidde en hardop lachte. Kleine koele druppeltjes daalden neer op haar gezicht en haar armen, en overal om haar heen spoot en borrelde bruisend helder water uit de grond omhoog. Schitterend stroomde het bergafwaarts naar watervallen die van poel tot poel omlaag ruisten, en uiteindelijk meanderde het als een rivier tussen de twee nederzettingen aan de voet van de heuvel door.

15

Lydia waste zich van top tot teen in een van de waterpoelen en schrobde haar kleren op een grote ronde kei waarin tot haar verwonderde verrukking kwartsdeeltjes glinsterden in het zonlicht. Vogels zongen, kikkers kwaakten en krekels tjirpten. Ze had het gevoel dat ze in het paradijs was aangekomen, die prachtige tuin van vrede waar haar moeder haar eens over had verteld toen ze niet kon slapen. Een poos rustte ze stil in de schaduw en dacht aan haar moeder. Ze stelde zich haar ouders voor in het huisje waarin ze was geboren. Hoe haar moeder in de huisopening stond en in de verte staarde, wachtend op

haar, Lydia. Hoe haar vader meer gebogen liep na alles wat er gebeurd was, nog zwijgzamer dan hij altijd al was geweest. Voor het eerst sinds ze was weggelopen, stond ze zich toe om zich voor te stellen hoe ongerust ze over haar moesten zijn en huilde ze van uitputting en spijt over alles wat haar was overkomen.

16 Toen de zon steeg en de schaduwen korter werden, hoorde ze roepende stemmen. Ze griste haar kleren, die ze op het gras te drogen had gelegd, bij elkaar en verstopte zich tussen het riet. Spelende en roepende kinderen kwamen omhoog gerend en daarna, rustig lopend, vrouwen van alle leeftijden die een aantal ezeltjes meevoerden. Ze spraken niet zacht en bedeesd, zoals Lydia gewend was in het dorp waar ze vandaan kwam. Ze waren uitbundig en lachten openlijk en hardop. Om het drinkwater niet te vervuilen wasten ze zichzelf en hun kinderen stroomafwaarts.

Daarna wasten ze kleding en legden deze, zoals Lydia het ook gedaan had, uitgespreid op het gras te drogen terwijl ze opletten dat er geen kind naar de watervallen afdwaalde. Toen het werk gedaan was en alle nieuws was uitgewisseld, vulden ze hun geitenleren waterzakken, laadden ze op de ezels, pakten het wasgoed op en liepen zingend terug naar beneden.

Mannen kwamen er niet.

Of toch. Toen de vrouwen eindelijk weg waren.

Eén man kwam er. Zijn baard was lang en grijs, zijn rug gebogen, zijn voeten waren stoffig en dik beaderd, en zijn handen trilden. Hij kwam in de snel vallende schemering,

vulde zijn waterzak, dronk dorstig en vulde hem opnieuw tot aan de rand. Toen schuifelde hij stroomafwaarts, trok zijn gewaad uit en waste zijn magere lichaam, en Lydia zag de diepe littekens van zweepslagen op zijn rug.

De dag liep ten einde. De man trok zijn gewaad weer aan, zuchtte en hees de waterzak op zijn schouder. Hij had een rustig gezicht met donkere, bijna zwarte ogen en een scherp gebogen neus waarvandaan diepe groeven naar zijn mondhoeken liepen.

Lydia kwam tevoorschijn.

Geschrokken week hij achteruit.

Om hem gerust te stellen boog ze onmiddellijk haar hoofd en groette hem onderdanig.

Toen hij tot het besef kwam dat er geen gevaar dreigde, keek hij haar afwachtend aan en knikte bij wijze van begroeting terug.

Hierdoor aangemoedigd vroeg ze beleefd: 'Is er geen vrouw die water voor u haalt, oudere?'

Hij keek haar recht in het gezicht. Aan haar spraak hoorde hij dat ze van ver was gekomen en zijn ogen vertelden hem hoe moe ze was en hoe jong, en dat ze al snel een kind zou krijgen.

'Nee,' zei hij. 'Mijn vrouw leeft al heel lang niet meer en mijn dochter is vier manen geleden gestorven.'

'Ik kan water voor u halen. Ik kan voor u koken. Ik kan uw huis schoonmaken.'

Lydia hoorde dat haar stem smekend klonk.

De gebogen man hoorde het ook. Hij bleef staan. Water

droop uit zijn baard. Zijn gewaad kleefde aan zijn natte rug.

Lydia liep naar hem toe en nam de waterzak uit zijn trillende handen.

‘Ik kan uw dochter zijn, vader.’

‘De mensen zullen schande van ons spreken, meisje-
ver-weg.’

18

Lydia wist dat hij gelijk had.

‘Ik kan uw vrouw zijn,’ fluisterde ze.

Hij was moe en verslagen door het leven. Hij stond daar, totaal onthutst door het plotselinge aanbod van dit meisje haar leven met hem te delen en haar kindje met zich mee te brengen. Hij herinnerde zich het lachen van zijn dochttertje toen zij nog zo klein was dat ze op zijn knie zat en aan zijn baard trok, en hij herinnerde zich hoe licht zijn hart toen voelde en hoe gelukkig hij toen was. Zo lang geleden.

Hij keek naar Lydia.

Duisternis kroop van tussen de bomen naar de rivier en de geluiden van de dag verstomden. Een stekelvarken maakte lawaai in het struikgewas en kwam knorrend tevoorschijn. Ze keken ernaar, maar bewogen zich niet.

Wat moest deze jonge vrouw met een man als hij?

Het antwoord diende zich aan.

Hij kon haar bieden wat ze het meest nodig had. Onderdak. Een kans om te overleven. Een kans voor haar kindje om ergens op te groeien waar het veilig was. Bescherming.

‘Kom,’ zei hij toen met een knikje van zijn hoofd.

Hij draaide haar zijn rug toe en leidde de weg naar het pad. Lydia volgde hem en deed haar best om geen water te morsen, hoewel haar handen net zo trilden als de zijne hadden gedaan.

Hoe Zissel een oude vader kreeg

20 In het dal onder aan de berg waaruit de bronnen ontsprongen, stonden op beide oevers van de rivier werkplaatsen en huisjes van leem of kleisteen met een vloer van aangestampde aarde. Omdat het land aan de ene oever zich verder glooiend uitstreckte tot in de onzichtbare verte en de andere oever al snel overging in de stenige voet van nog een berg, werd de ene kant Lage Oever en de andere Hoge Oever genoemd.

De mensen van Lage Oever hielden zich bezig met vissen en het verbouwen van graan op de glooiende velden. Ze hielden vee en zorgden voor hun vruchtbomen.

Op Hoge Oever werd geurige olie geperst uit de rijke oogst van de olijfbomen, en druivenranken klommen er slingerend omhoog tegen de wanden van de steengroeve.

Maar dat zag Lydia allemaal niet want het was al bijna donker en ze bleven halverwege de berg, niet ver van de bronnen. Ze liepen niet verder dan een klein buurtschap waar het lemen huisje van de man als een van de eersten langs het pad stond. Een witte geit met een sik lag naast de ingang te herkauwen en keek haar na toen ze achter de gebogen man aan naar binnen stapte.

Binnen leegde Lydia de waterzak in de kruik zodat het water koel zou blijven, hing de lege zak op, strekte haar rug en keek rond. Er stonden twee krukjes voor de vuurplaats waarin een kookpot stond. Erboven hingen uien, knoflook en bosjes kruiden te drogen. Naast de vuurplaats lag een vlakke gepolijste steen

21

waarop een schaal stond. Aan de muur hingen een paar viskorfjes en een olielampje, en in de hoek stond een bed van wilgentakken en stro met daaroverheen twee grove vlasdekens en een paar vachten.

De gebogen man woonde niet in een vuil krot en zo te zien kon hij goed voor zichzelf zorgen, of zorgde er al iemand voor hem. Een vrouw, dacht ze, want iemand had als versiering vogelveren en kleikralen aan een vlasdraad geregen en opgehangen.

Hij zag haar kijken.

‘Dat heeft mijn dochter voor me gemaakt voor ze stierf,’ zei hij. ‘Maar kom, ga zitten. Hoe word je genoemd?’

‘Lydia,’ antwoordde ze. ‘En u, oudere, hoe is uw naam?’ Ze ging op een van de krukjes zitten.

‘De mensen noemen me Steenhouwer.’

Steenhouwer schepte soep in houten nappen. Door het trillen van zijn handen morste hij. Om zijn gevoelens niet te kwetsen deed Lydia alsof ze het niet zag. De ene nap was zonder versiering. In de andere nap was een waterlelie uitgesneden, en deze gaf hij aan Lydia.